

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za tiskarstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 4586

Naše delo in plačilo

Prvih dvajset let svobode je za nami, pred nami stoji stavba velike države, v kateri so dobili varno mesto vsi dobrohotni Jugoslovani. Neizmernega dela, truda in razumevanja je bilo treba delavcem, ki so jo gradili, da so ji ustvarili vse življenjske pogoje ter ji zagotovili bodočnost.

Med onimi, ki so ob svitu zlate svobode z neomajeno silo poprijeli za delo, je bil tudi učiteljski stan. Razmetan po vseh krajih nove države in stoječ prav v sredini osvobodjenega ljudstva, je najbolje razumel prve potrebe novih razmer, ob utripu narodove duše si je začrtal smernice za delo. Dvigal je narodno zavest, pobijal malodušnost, narodu je kazal pot v boljšo bodočnost. Ob dvajsetletnici svobode se lahko z mirno vestjo ozre nazaj na svoje delo in če je treba, stopi lahko tudi pred sodnika, da položi svoj obračun. Prvi njegov sodnik je naš narod sam. Učiteljstvo stoji med njim na tako razgledni točki, da je pri izvrševanju poklica vsak trenutek podvržen ostri kritiki: njegovo delo mora biti vedno pozitivno, mora iti vedno navzgor do uspehov. Narod je z delom učiteljstva zadovoljen! Ako prilozimo k obračunu učiteljskega dela med narodom še laskave izjave meročajnih činiteljev o pozitivnosti učiteljskih sil, ugotovimo, da je ta stan izvrševal svoj poklic v splošno zadovoljstvo.

Pedagoško-didaktično delo v šoli se je moralo ob rojstvu naše države postaviti na čisto drugačne temelje, kakor je stalo do sedaj. Svoboda je pokazala nove poti, nova načela in nove cilje. Učiteljstvo je začelo študirati vasi, življenje otroka, socialno-gospodarske probleme, iz katerih izvira vse gorje; treba je bilo novih učnih knjig, novih učnih načrtov. Vse te probleme je zgrabilo učiteljstvo s prave strani ter jih oblikovalo toliko časa, dokler niso dobili oblike, ki je ustrezala zahtevam naroda.

Poleg strogo pedagoško-didaktičnega dela v šoli je ostalo odprto široko polje društvenega delovanja. V svojem poslanstvu učitelj tudi tega ni zanemarjal. Da je društveno delovanje zraslo prav pod njegovim vodstvom, dokazujejo vsakoletne statistike. Iz teh lahko tudi razberemo, da ga ni kulturnega, socialnega, humanitarnega, strokovnega in nacionalnega društva, v katerem ne bi bilo učitelja.

Posebno veliko nalogo opravlja naše učiteljstvo ob meji, kjer živi mejas radi slabe gospodarske politike v nezadovoljstvu. To nezadovoljstvo otežkoča učiteljevo delo. Naš mejas meče oči preko meje, kjer so razmere vsaj na videz rožnate! Doma beda, gospodarstvo v propadu, slabe šole, tam... Učiteljstvo mora uporabiti vso svojo iznajdljivost ter s skromnimi sredstvi utrjevati mejo; reševati mora, kar se rešiti da. Kakšno skrb posvečajo druge države svoji meji!

Učiteljstvo ni pozabilo otroka, ko ga je gospodarska kriza potisnila v pomanjkanje in bedo. Organiziralo je zimsko pomoč po geslu »Otrok za otroka«, lajšalo s tem gorje zapuščenih in revnih, obenem pa vzbujalo v mladini smisel za pomoč bednim tovarišem.

Zvišanje plač

Letos se je že mnogo pisalo o našem gmotnem položaju. Vsi članki so si bili edini, da današnja plača učitelstva in uradništva ni zadostna, da ne dosega niti eksistenčnega minimuma. Vzivetni se moramo ne le v naš položaj, temveč moramo pomisliti na zvančnike in služitelje v drugih strokah, ki res ne zaslužio — niti za golo življenje. Tudi učiteljstvo živi v težkih materialnih prilikah, saj je navezano edino na dohodke svojih plač in tudi nima možnosti priti do kakega vira dohodkov druge. Drugi stanovi si pač pomagajo z delom izven službe ter zaslužio toliko, da laže izhajajo. Pri učiteljstvu tega ni. Vsi smo si edini, da so se cene življenjskih potrebščin občutno zvišale in so za 30 % višje od l. 1935. Cene življenjskih potrebščin v l. 1931. so enake cenam v l. 1938./39. Najnižje pa so bile v letih 1933.—1935. Od kod to nihanje cen? Cene življenjskih potrebščin so v sorazmerju z množino denarja, ki je v obtoku, t. j. čim večji je denarni obtok in čim hitreje kroži denar, tem manjša je njegova cena in tem višje so cene blagu. To dejstvo nam bo razložilo, od kod tak padec cen v l. 1933.—1935. in druginja v l. 1938. V letih 1933.—1935. je znašal denarni obtok približno 4½ milijarde dinarjev, danes pa znaša preko 6 milijard. Torej je bil nedarni obtok v letih 1933.—1935. za eno tretjino manjši in s tem sorazmerno za eno tretjino nižje cene. Razumljivo je, čim manj denarja je, tem težje ga je dobiti in tem več je vreden. In čim več je vreden, tem več življenjskih potrebščin dobimo za eno denarno enoto. Danes je ravno obratno. Ker je denarni obtok za eno tretjino višji, je njegova cena za toliko manjša.

Ali je učiteljstvo za vse to svoje delo primerno plačano? Ali živi samo tako, da se mu ni treba bati za golo življenje?

Pravijo, da v državnem proračunu ni več primanjkljaja in da so se v našo državo vrnile boljše razmere. Pravijo, da imajo delavci zaslužek, da so milijardo razpisali za javna dela in da kmet svoje pridelke laže prodaja. Dan za dnem čitamo nove uredbe, ki lajšajo temu ali onemu sloju bridkost življenja, le učiteljstvo in ostali državni nastavljeni ječijo še pod težo življenjske borbe. Ako je država zavzela po dolgi borbi ugodnejši položaj, imajo pri tem delu zasluge tudi njeni nastavljeni in prav bi bilo, da bi se jih država spomnila.

Učiteljstvo je doživelo mnogo redukcij svojih prejemkov, učiti je moralo prenatrane razrede, dočim je mnogo učiteljskih abiturientov čakalo na službe. Odvzete so mu bile doklade za ženo, zmanjšale so se mu doklade za otroke. Doživljalo je mnoge prestativte po službeni potrebi, poročenim učiteljicam so bili prikrajšani dohodki. Njihovo delo ni enakovredno delu njihovih stanovskih tovarišev. Z uredbo o delnem celibatu je bila učiteljica ponovno ponižana! In kakor čitamo zadnje dni, je oblas posegla tudi po učiteljskih gospodarskih organizacijah (samopomoč), katere vzdržuje članstvo s svojimi sredstvi za pomoč v stiski.

Življenjske razmere učiteljstva se slabšajo iz dneva v dan, privedle so ga na poslednjo točko: do borbe za golo življenje. Upoštevač njegovo poslanstvo med narodom in njegovo odgovorno delo, je lahko ugotoviti kvaren vpliv teh razmer na vesplošno delo učitelja - vzgojitelja. Kljub temu ne sme njegovo delo nikdar zastati, biti mora vedno pozitivno!

Posebne pozornosti bi bilo potrebno učiteljstvo ob meji, ki premnogokrat deluje v obupnih razmerah za svojo domovino in le težko vzdržuje do skrajne potankosti organiziran napad močnejšega sosedu. Prepuščeno je svojim močem, da brez večje moralne in gmočne podpore rešuje iz tujčevega objema naše ljudi in zemljo.

Učitelj - novinec se mora že v začetku spoprijazniti z borbo za golo življenje, s čimer je prisiljen oprijeti se — kruhoborstva. Učiteljska družina se zadoljuje preko mej svojih plačilnih možnosti, da si lahko nabavi najnujnejša življenjska sredstva, svoje člane ne more vzgajati, kakor bi jih morala. Skratka: učiteljstvo stoji v sedanjih razmerah na položaju, ki ne ustreza njegovemu poslanstvu in njegovemu delu in ako ne bo dospela rešitev pravočasno, mu bodo prizadejane rane, ki se ne bodo dolgo časa zacelile.

Učiteljstvo je po svojih stanovskih organizacijah večkrat prikazovalo potrebo zboljšanja svojih življenjskih razmer. Na vseh zborovanjih in skupščinah najde to vprašanje oster poudarek, vse resolucije so polne naših tožb in prošelj. Rešitev mora slej ko prej priti ter vzpostaviti znosnejše razmere, ki bodo ugodno vplivale na napredek učiteljskega dela med narodom. Vir

Vse te velike izpremembe v gibanju cen smo morali vzdržati z našo plačo, ki je bila prilagoden časom najslabše konjunktore, t. j. v letih 1933.—1935. Država je segla po skrajnem sredstvu, da vzpostavi ravnotežje v državnem proračunu, ter je znižala uradniške plače na življenjski minimum leta 1933. Takrat je znašal državni proračun 9 milijard dinarjev, torej je bil za 3 milijarde manjši od onega v letu 1931. Letošnji državni proračun se je že izenačil s onim v letu 1931., dosegel je številko 12 milijard. Po tem realnem, čisto računskem zaključku je življenjski standard enak l. 1931. ter lahko sklepamo: Če sta življenjska raven, t. j. indeks cen, ter državni proračun enaka onemu v letu 1931., tedaj je dana finančna možnost, da dobimo iste prejemke, ki smo jih imeli leta 1931. Zakonodavec je pri uzakonjenju uradniških plač moral imeti v računu 1. življenjski standard v letu 1931., 2. velikost in zmogljivost državnega proračuna. Plača mora biti vedno v sorazmerju z življenjskim stanjem ter finančno močjo države.

Hvala Bogu, da je država v dobrem finančnem stanju, saj ima letne pribitke, namesto prejšnjih primanjkljajev. Lepo vidimo to ugodno konjunkturo v državnem proračunu in pri denarnem obtoku, kar omogoča javna dela in z njimi možnost zaslужka za delavce, obrtnike in kmete. Sedaj je vrsta na državnem uradništvu, ki je žrtvovalo del svojih prejemkov za olajšanje kritičnih časov. Finančna moč države je tolika, da tu lahko uradništvu vrne vse, kar mu je odtegnila v slabih letih.

Če sta denarni obtok in državni proračun ista kakor v letu 1931., potem lahko država vrne prejemke iz leta 1931. To bi bilo z ozirom na življenjski standard edino pravilno in realno.

V kakšnem materialnem položaju živi uradništvo, je bilo v listu že opisano. Še prav posebno težko živi uradniška družina, ker je bila najobčutnejše prizadeta 1. z odvzemom rodbinske doklade za žene ali draginske doklade poročenih uradnic in 2. zaradi naraščajoče draginje, ki jo družina čuti še prav posebno. Vse opisano dovolj jasno priča, da je zahteva pravičnosti, da se najmočnejšemu konsumentu nudi možnost dostojnega življenja. Vedno se je tolmačilo znižanje plač iz principa življenjskih cen, tako tolmačimo mi danes našo zahtevo po zvišanju plač edino z vidika življenjskega stanja v državi.

Oglejmo si še v računski luči naše prejemke in finančno moč države.

Položajna skupina	Leta 1931. drž. proračun 12 milijard plača 100 % standard 100 %	Leta 1935. drž. proračun 9 milijard plača 73 % standard 70 %		Leta 1937. drž. proračun 10 milijard plača 77 % standard 95 %			Leta 1939. drž. proračun 12 milijard plača 77 % standard 100 %
	plača	plača	manj	plača	več od l. 1935.	manj od l. 1931.	plača
	din	din	din	din			din
IX.	1675—	1215—	460—	1300—	85—	375—	
VIII.	1980—	1470—	510—	1555—	85—	425—	
VII.	2310—	1700—	610—	1810—	110—	500—	?
VI.	2710—	2040—	710—	2150—	110—	600—	
V.	3250—	2430—	820—	2550—	120—	700—	
Povprečno	2.413—	1.711—	622—	1.873—	100—	520—	

Ta slika nam nazorno pove, da je bila povprečna plača l. 1931. din 2413.—, l. 1935. din 1711.— in danes din 1873.—, torej je pri istem življenjskem standardu in istem proračunu naša plača za din 520.— manjša. Z ozirom na finančne možnosti in življenjsko stanje bi moralo znašati zvišanje povprečno 500

VSEBINA:

Naše delo in plačilo.

Zvišanje plač.

Smrt papeža Pija XI.

O veselju brez srčne kulture.

Novi prosvetni minister.

Žena in delo.

Izdutki za prosveto.

Teden roditeljskih večerov na poskusni šoli v Ljubljani.

Reforme šolstva na Češkoslovaškem.

LISTEK: Zgodovinski pregled razvoja učiteljske organizacije v Sloveniji.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Učiteljska tiskarna. —

Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUJ. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUJ. — Novosti na knjižnem trgu.

Smrt papeža Pija XI.

V petek 10. februarja zjutraj je v visoki starosti 82. let preminul sveti oče papež Pij XI.

Večni mir in pokoj vrhovnemu poglavarju katoliške cerkve!

O veselju brez srčne kulture

Plače učiteljstva v Nemčiji

Zgodilo se je baje, da je neki šolski upravitelj zbežal iz svojega službenega kraja, revizorji pa da niso našli v pisarni ne blagajniških knjig ne zapisikov ne hranilnih knjižic, glasečih se na 20.000 din, in ne denarja.

To žalostno dejstvo je dalo listu za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto »Gorenjcu« povod, da je v svoji 5. številki objavil deloma pobeljen članek, ki nosi naslov »Njega — njega pa od nikoder nič. Nekateri odstavki tega članka se takole glase:

»Ta pesem se je zadnje dni, zlasti v nedeljo prepevala po vseh javnih lokalih, po vaseh, po družinah, zlasti pa v šoli. Boste rekli: Kako, da ravno v šoli najbolj? Čujte, čitajte in strmite, kajti razočaranje je veliko, veliko!

Nekdaj tako velik in skrbec prijatelj šolskoobvezne mladine, ki je zlasti skrbel, da se otroci moralno ne pogreznejo v gnusno blato 6. božje zapovedi, je v sredo 25. januarja izginil neznano kam.

Kdo je ta veliki mladinski prijatelj? Nihče drugi kot naš šolski upravitelj Viljem. »Kaaj? — Kaako? — Zaakaaj?« boste vpraševali! Da, on!

Torej: kako in zakaj? —

Poleg šolske mladine je v skrbah za šolskega upravitelja tudi njegovo »sorodstvo«, ki si ga je za časa bivanja med nami pridobil v velikem številu. Ob zaključku našega poročila se še ni vrnil ne g. upravitelj in ne njegova soproga, ki je jadno odbrcela za svojim možem — — —

Ni naš namen zgražati se nad poročilom sploh, čeravno je prozoren namen udariti ob tej priliki tudi po stanu. Takim občutljivostim je učiteljstvo že davno prerasló. Tudi ne nameravamo zavzeti stališča glede resničnosti ali pretiranosti vsebine poročila — to prepuščamo tistim, ki jim je naloga preiskati zadevo. Še manj nam je do tega, da bi izključevali možnost takih deliktov med našim stanom — nikoli jih nismo prikrivali, če so kje obstojali — še več, celo sami smo znali čistiti rane na svojem telesu in nikdar ni naš grb dičilo opravičilo: »Ne glej kar delam, ampak glej kaj učim!«

dinarjev mesečno. Če računamo, da je vsega drž. uslužbenstva nekaj manj od 200.000, bi znašalo zvišanje mesečno din 70.000.000.—, letno pa din 800.000.000.—.

Mi upamo in upajmo, da ne upamo slednjič zama.

— a —

—t Oglejte si zbirko učil v Knjigarni Učiteljske tiskarne, ko dospete v Ljubljano! Zberite primerno in naročite, da se Vam odpošlje.

—t 15% popust dobe zadržniki Učiteljske tiskarne pri nakupu blaga za lastno uporabo. Izkazati se morajo z zadržnimi knjižnicami.

—t Preglejte svoje in šolske knjižnice! Gotovo boste našli, da Vam ta ali ona knjiga manjka. Naročite jo pri Knjigarni Učiteljske tiskarne.

—t Če potrebujete pisarniške potrebščine za šolo ali dom, naročite jih pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pa pri njeni podružnici v Mariboru.

Novi prosvetni minister g. Dragiša Cvetković



V novi kraljevski vladi, ki jo je sestavil g. Dragiša Cvetković, dosednji minister za socialno politiko in narodno zdravje, je prevzel resor ministrstva za prosveto g. Stevan Čirić, dosednji predsednik narodne skupščine in narodni poslanec.

G. Stevan Čirić je postal prvič prosvetni minister v vladi Bogoljuba Jevtića, v decembru 1934. leta. Takoj po tem, ko je prevzel posle prosvetnega ministra, je bil 29. decembra 1934. pri njem glavni odbor JUU in mu ob tej priliki iznesel vsa aktualna prosvetna, šolska in stanovska vprašanja.

Na izvajanja predsednika JUU g. Dimnika je minister odgovoril, da se bo iskreno zavzel za vsa vprašanja, za katera pričakuje učiteljstvo nujne rešitve. Še posebej je naglasil željo po sodelovanju z učiteljskim združenjem. Med drugim je izjavil tudi sledeče: konkretno iznesena vprašanja je treba razdeliti v pet skupin. To so v prvi vrsti vprašanja šole in pouka, drugo interesi učiteljskega stanu brez materialnih zahtev, tretje stanovska vprašanja materialne prirode, četrto važnejša vprašanja, ki nimajo splošnega značaja, toda z ozirom na banovinske, krajevne in druge prilike čakajo na nujno rešitev, in peto vprašanje učiteljskega dela izven šole v državi in izven nje s pomočjo mednarodnih zvez — in to v idealistični smeri in v službi naše domovine.

Ker so vsa ta vprašanja tudi danes zelo aktualna, verujemo, da bo g. minister o vseh teh obdržal ono mišljenje, ki ga je imel leta 1934.

Naglasiti moramo še to, da se je g. minister Čirić v svojem govoru, ki ga je imel 24. marca 1935. na radiu v Beogradu, zelo laskavo izrazil o učiteljstvu in mu med drugim dal tudi sledeče priznanje:

Učitelji, ostanite verni samim sebi in svoji preteklosti, v vaših rokah je bila usoda naroda, v vaših rokah je usoda Jugoslavije.

Žena in delo

O tem, da je neka biološka razlika, ki je utemeljena v opravljanju določenih naravnih funkcij, med žensko in moškim, ni dvomiti. Da obstoja radi tega tudi psihološka razlika je nujno (saj je biološka diferenciacija tako dominantna, da se nam na prvi pogled kaže psihološka, ki iz prve izvira). Dočim je biološka razlika raziskana, določena, nam o psiholoških posebnostih ni mnogo znanega. Ugotoviti je torej treba, v čem obstoje te posebnosti, v koliko one moškega, žensko za udejstvovanje v dveh osnovnih nalogah človeštva usposablja, neusposablja; kakšen prvenstveni delokrog jima določajo, more li biti v škodo celokupnega človeškega napredka, če se prvi ali drugemu udejstvovanje v eni izmed omenjenih nalog prepreči, zavira, protinaravno usmerja.

Z nekaj izjemami, katere še niso ustaljene, oziroma so v veljavi pri primitivnih ljudstvih, je po vsem svetu družbeni red, ki sioni na družini kot osnovni organizaciji človeške družbe. (O vprašanju, če je ta red najbolj, pravilen, se je v sociologiji mnogo razpravljalo; mnenja so deljena.) Ugotavlja se sledeče: pri vseh narodih, ki so bili, so sotorci danes prevladujočega kulturno-civilizacijskega sistema, je bila družina temelj večjim organizacijskim skupnostim.

Ako proučujemo družino v zgodovinski dobi, vidimo, da sta si žena in moški približno takole razdelila delo: 1. ž.: žena upravlja dom; 1. m.: preskrbi kar je potrebno za vzdrževanje družine; 2. ž.: če časa preostaja ima sodelovati pri preskrbi doma; 2. m.: preostali čas svobodno uporabi; 3. ž.: preostali čas je njen, oziroma možev.

Iz gornjega sledi, da je ženi ostalo le malo časa ali nič za kako drugo udejstvovanje (nastopajo še drugi razlogi: biološka razlika kot taka, primitivnost nazorov itd.; v preteklosti je bila žena nedvomno močno zapostavljena). Razumljivo je, da žena dolgo ni stopila v krog tvorcev kulture, civilizacije, ki sta zato precej »moško« usmerjeni. V teku časa pa je žena kljub vsem zaprekam prišla v stik s kulturo in jo je ta, ker je ona prav tako duhovno bitje, zainteresirala, pritegnila. [Človeška narava je dvojna, transcendentno-duhovna in materialno-telesno (duhovna). Ti dve človekovi naturi sta si v polarnem nasprotju; med njima je trajna borba. Osnovni dve človeški nalogi sta: 1. ohraniti in vzdrževati rod; 2. iskati odgovorov na vprašanje »Zakaj?« Žena se je torej začela za kulturo zanimati, se v tem pravcu udejstvovati in je v zadnjih stoletjih ogromno naredila. (To ji je dala legitimacijo za sodelovanje na vseh poljih našega udejstvovanja.) Gotovo pa se žena, ki se posveti takemu delu, družini odteje, da le-ta ni več ženin edini, — in možno je, — nič več osnovni, primarni interes. Družina zavzame v tem primeru v zanimanju obeh glavnih njenih delov podrejeno mesto. Vsekakor ji to škoduje, ruši njeno kompaktnost, jo ovira v njenem razvoju na račun zaroda. Neprecenljiva škoda pa bi nastopila prav tako za celotni kulturni razvoj, ako bi se žene čisto odpovedale tvornemu kulturnemu delu. (Navedeno potrjuje, da je hipoteza o nasprotju osnovnih nalog upravičena.)

S stališča družine bi bilo želeti, da žena ostane samo družini; da se dožene končni človekov namen, je prav tako potrebno so-

delovanje žene kot moža. Oboje je za človeštvo življenjske važnosti. Naše opravljanje naznačenih dveh nalog je torej tako uravnati, da vsaki damo, kar največ moremo. (Bilo bi o tem potrebno mnogo razpravljati; ker pa bi se s tem članek preveč raztegnil, bom navedel le zaključke svojih razmišljanj.)

1. Žena ima dolžnost udejstvovati se kulturno.

2. Njena prvenstvena naloga je voditi, vezati družino (to je utemeljeno v njej sami).

I. Mož mora delati duhovno;

II. skrbeti v enaki meri za družino. 1, 2 ter I, II so enakovredne dolžnosti, vendar pa jim je od narave določen gornji vrstni red.

Iz navedenega izvajam dalje naslednje:

A. Moški in ženska se morata udejstvovati kulturno, javno.

B. Naloga ženske in moškega je porajati zarod, ga negovati, zanj skrbeti.

Izdatki za prosveto

Iz ekspozice g. bana na X. zasedanju banskega sveta so razvidni tudi sledeči podatki o razvoju in dvigu šolstva v dravski banovini.

Od 1935. do 1939. je število ljudskih šol naraslo za 7, oddelkov za 254, otrok za 2998 in učnih oseb za 196. Vprašanje nezaposlenosti učiteljskih abiturientov in abiturientk, ki jih je bilo 1936. še nad 700, se bliža likvidaciji, danes jih je namreč le še 200.

Vzdrževanje ljudskih šol je stalo leta 1935/36. občine 25,2, banovina je dala 1,7 milijona dinarjev podpor, le za 1936/37. je stalo vzdrževanje občine 24,5, banovina 1,7; leta 1937/38. pa je stalo vzdrževanje ljudskih šol banovino 16,3 milij., podpor je dala banovina 1,7, občine pa so imele 12,85 milijona dinarjev vzdrževalnih stroškov; v letu 1938/39. banovina 16,5, ban. podpore 1,7, občine 12,27 milij.; leta 1939/40. banovina 17,3, podpore banovine 1,8 in občine 14 milijonov dinarjev. V zadnjih 3 letih je bilo dograjenih 17 novih ljudskih šol, zida se jih 7, v letu 1939. pa bodo začeli zidati še 9 šol. Za zgrajena šolska poslopja in za prezidavo je bilo izdanih 28,5 milijona dinarjev (banovina 2,16 milij. dinar-

C. Ženske naj se torej udeležujejo dela v vseh poklicih (one imajo do tega nedvomno pravico; ako bi to hoteli preprečiti, bi nastale sila škodljive posledice).

Seveda se veže z gornjim brez števila vprašanj, ki bi jih morali rešiti, razvozlati. (V koliko ženo ovira priroda za opravljanje nekaterih poklicev; socialna vprašanja — vprašanje zakona, vprašanje onih, ki se ne poroče, ne morejo poročiti; vprašanje družine vobče, vprašanje nagrad za delo, vprašanje življenjskega standarda itd.; odnos vršila nekega poklica do stvari same oziroma nagrade; vprašanje celokupne vzgoje itd.)

Pripominjam, da je ta problem zelo globok in zapleten, da zadeva človeštvo v koreninah. Namen članka je usmeriti razmišljanje prizadetih v pravo smer, v objektivno gledanje, da bi s tem doprineslo prav učiteljstvo čim več pravih zaključkov ter tako vršilo svojo dolžnost.

K. Mirko.

Teden roditeljskih večerov na poskusni šoli v Ljubljani

Sicer presega okvir našega lista, poročati o tečajih za starše, ki jih prirejajo posamezne šole, vendar pa moramo pri tem vzgojnem tednu narediti izjemo. Prvič ga je priredila naša prva in doslej edina poskusna šola v Sloveniji, drugič ga je organizirala šola sama brez pomoči drugih društev, ki običajno take tečaje prirejajo, in tretjič so predavatelji povedali marsikatero bridko resnico, ki jo doslej na sličnih tečajih nismo čuli, kljub temu, da je bilo nujno potrebno tudi nanje opozoriti.

Bežigradska poskusna šola je bila ustanovljena v lepem, novem šolskem poslopiju s šol. letom 1937/38., ko so bile slične šole ustanovljene tudi v ostalih banovinskih glavnih mestih. Leto prej (1935/36.) pa Beograd. Naloga »poskusnih« šol ni eksperimentiranje z učenci — temveč sistematično prilagoditi svoje delo sodobnim zahtevam in potrebam in dati priliko tudi učiteljstvu, da si ogleda način in uspehe takega dela. Morda je od tod tudi naziv teh šol »ogledna šola«. Da ljubljanska poskusna šola v polni meri ustreza svoji nalogi, pričajo številne hospitacije, ki se vrše na šoli, priča metodična razstava in pričajo tudi tesni stiki, ki vežejo šolo in dom učenca. Starši najdejo v šoli navodila tudi za svoje vzgojno delo doma, šola jim je prav po-

trebna vzgojna posvetovalnica, kot bi morala to vsaka šola biti. Sestanki staršev se vrše skupno za vso šolo, pa tudi za vsak razred posebej, da imajo starši priliko ogledati si, kje so njihovi otroci preko dneva in kaj delajo.

Na večkrat izraženo željo je šola organizirala prvi teden (od 6. do 11. t. m.) poseben večerni tečaj za starše z zaključno akademijo šolskih otrok v nedeljo, 12. t. m. Potrebnost takega tečaja so najbolje izpričali starši sami, ki so vse večere napolnili veliko šolsko telovadnico in so nazadnje še izrekli željo, naj bi kmalu zopet tak tečaj ponovili.

V ponedeljek je šolski zdravnik dr. J. Logar prav lepo opisal zdravstveno stanje mladine. V torek je govoril pedagoški vodja poskusne šole R. Kobličica o vzgojnih ovirah in napakah današnjega časa, ko je v javnosti pedagoške odgovornosti tako malo, da je vzgoja v šoli prav težavna. V sredo je predaval učitelj poskusne šole Miroslav Zor o načelih vzgoje in pouka v šoli. Razložil je staršem, v kakšni zvezi je šola z življenjem in kakšno je šolsko delo, ki sloni na sodobnih načelih pedagogike in pedagogije. V četrtek je predaval predstojnik manjšinskega instituta prof. Savo Čermelj o narodnostni vzgoji. Predavanje in debata sta prinesli dognanje, da sta narodnostna in državljanska vzgoja potrebni. Za

Zgodovinski pregled razvoja učiteljske organizacije v Sloveniji

Ob 70 letnici našega stanovskega združenja

(Nadaljevanje in konec.)

Listi slovenske učiteljske organizacije.

»Popotnik«. Ko se je ustanovila Zaveza, sta izhajala dva učiteljska lista, v Ljubljani »Učiteljski tovariš«, v Mariboru »Popotnik«. Ustanovna glavna skupščina Zaveze v Ljubljani 1. 1889. je proglasila »Popotnik« za Zavezino glasilo, v svojo last pa ga je prevzela od dotedanjega lastnika učitelja Mihe Nera- ta šele z januarjem 1. 1900. Do 1. 1902. se je tiskal v tiskarni sv. Cirila in Metoda v Mariboru, pozneje v Hribarjevi in Zvezni tiskarni v Celju, od leta 1907. dalje pa v Učiteljski tiskarni. »Popotnik« izhaja 60 let.

»Učiteljski tovariš« je najstarejši slovenski list. Ustanovljen je bil 1. 1860. in izhaja tako letos že 79. leto. Sprva je bila njegova lastnica Miličeva tiskarna v Ljubljani. Pozneje ga je prevzelo v last »Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani«, s 1. januarjem 1900. pa »Zaveza«, ki je postala tako lastnica tudi drugega učiteljskega lista. Oba sta doslej objavljala pedagoške pa tudi organizacijske in stanovske članke. Zaveza je lista takoj preosnovala. »Učiteljski tovariš« je postal stanovsko glasilo, »Popotnik« pa služi od tedaj zgolj obravnavi pedagoških in šolskih vprašanj.

»Prosveta«. Potreba organiziranja in sistemiziranja učiteljskega izvenšolskega dela je nujno narekovala osnove posebnega lista. Zato je učiteljska organizacija pričela izdajati »Prosveto«, kot prilogo »Učiteljskega tovariša«. »Prosveta« je glasilo JUU za delo učiteljstva v šoli in med narodom. Izhaja osmo leto.

Skrb za napredek šolstva in izobrazbe učiteljstva. Tej skrbi služita v veliki meri vso dobo svojega obstoja »Popotnik« in »Učiteljski tovariš«. Zlasti v letih po vojni je »Popotnik« mnogo doprinesel, da je nastalo pri nas živahno šolske reformno gibanje, ki je prineslo v naše učilnice novega duha.

V zvezi s sodobnim poukom so bile uvedene v ljudsko šolo tudi šolske radio oddaje. Organizira in vodi jih odsek za šolski radio, ki je bil s pristankom kr. banske uprave ustanovljen leta 1931. pri sekciji JUU. Radio oddajna postaja in kr. banska uprava denarno podpirata šolski radio tako, da sta možni dve šolski oddaji tedensko. Do konca leta 1938. je izvedel odsek 480 oddaj. Odsek za šolski radio dela za povišanje števila radio aparatov na šolah. V svojem programu ima tudi nedeljska vzgojna in kmetijska predavanja.

Takoj ob ustanovitvi je začela učiteljska organizacija skrbeti za dobre šolske knjige. To delo vrši od tedaj neprestano. Ker po zlomu Avstrije slovenske šole niso imele ustrežajočih čitank, je začela učiteljska organizacija izdajati »Šolski list« za vse tri stopnje. Skrbela pa je vedno tudi za moderna šolska učila in samoučila. V svojem okviru je ustanovila sekcija 1. 1936. poseben odsek za šolske čitanke, leta 1938. pa pedagoško literarni odsek, ki skrbita za sestavo sodobnih učnih in pomožnih knjig.

Za obravnavo šolske organizatoričnih vprašanj je osnovala učiteljska organizacija v svojem okviru poseben »Šolsko upravni odsek«. Odsek je izdelal več osnutkov zakona o ljudskih šolah in osnutkov pravilnika k temu zakonu, ki jih je predložila organizacija prosvetnemu oddelku in ministrstvu prosvete. — Zlasti je deloval ta odsek tudi za preureditev vzdrževanja ljudskih šol, ki je bilo do prenosa vzdrževanja na bansko upravo tako slabo, da je šolsko delo trpelo.

Odsek za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo ima nalogo skrbeti zlasti za napredek tega šolstva. Obravnava vsa vprašanja, ki zadevajo to šolstvo. Njegove sklepe predlaga organizacija banski upravi ter Delavski in Trgovski zbornici.

Odsek za kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo dela za pospeševanje tega šolstva. Vzbuja med učiteljstvom zanimanje za kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalne šole in skrbi, da se vzgoji za te šole zadostno število učiteljskega naraščaja. Prva leta je bila »Prosveta« tudi njegovo glasilo.

Zlasti skrbi organizacija za dvig učiteljske splošne in razširitev strokovne izobrazbe. Zato deluje predvsem za to, da dobi učiteljstvo akademsko izobrazbo. Na zborovanjih svojih društev prireja praktična šolska in znanstvena pedagoška predavanja, v teku počitnice pa je priredila doslej za učiteljstvo več počitniških samoizobraževalnih tečajev.

Kulturno delo:

Šolski muzej je bil otvoren 1. 1898. Organizatorji muzeja so nabrali bogate zbirke. Ker ni bilo sredstev za lastne prostore, je bil nastanjen v različnih ljubljanskih šolah. Mo-

ral pa se je večkrat seliti — nazadnje na Grad. Pri selitvah so zbirke močno trpele, nekatere so se uničile. Ker ni bilo upati, da bo kdaj zmožen najemninu za lastne prostore, je Zaveza muzej opustila. Zbirke je podarila šolam, ostala je le knjižnica, ki je sedaj last sekcije JUU.

Skrb za mladinsko literaturo: Sprva se je omejevalo delo organizacije zgolj na ocenjevanje mladinskih knjig. Že leta 1895. pa je ustanovila Zaveza »Knjižnico za mladino«, ki jo je izdajala tiskarna Gobrešek v Gorici. Knjižnica pa ni imela potrebne denarne podpore, zato je leta 1906. prenehala izhajati. Izdala je 31 zvezkov. Pozneje je ustanovila Zaveza Jan Legovo knjižnico, ki pa je tudi izdala le tri zvezke in potem prenehala. V letu 1899. je ustanovila mladinski list »Zvonček«, ki je izšel prvič januarja 1900. List je lepo uspeval. Leta 1926. pa ga je slovenska učiteljska organizacija opustila. Pozneje ga je pričela izdajati Učiteljska tiskarna.

Z namenom, da požiivi in izboljša slovensko mladinsko knjigo književnost, da poceni slovensko mladinsko knjigo in jo razširi tudi v najsamotnejšo gorsko vas, je bil ustanovljen leta 1929. pri sekciji JUU odsek »Mladinska matica«. Mladinska matica izdaja mesečno revijo »Naš rod« in 3 do 4 knjige rednih izdaj ter par knjig izrednih izdaj. Da dobi čim boljše rokopise, razpisuje — redno edina izmed slovenskih založb — po 3 do 4 literarne nagrade na leto. Cena letni naročnini je 25 din. Za to ceno dobi naročnik revijo »Naš rod« in 3 do 4 knjige rednih publikacij Mladinske matice. »Naš rod« in redne publikacije izhajajo v nakladi 24.000. V teku 10 let svojega obstoja je razširila Mladinska matica med našo mladino 9 letnikov »Našega

obe pa je potrebno, da se ločijo dosledno politične stranke in režimi od naroda in države. Stranke in režimi se čisto menjajo, narod in država pa (če bosta vzgojena) bosta preživela še mnogo političnih strank in režimov. Šola in dom naj torej vzgajata zavedne narodnjake in državljane in naj ne dopustita, da bi mladino slepile politične stranke ali inozemska propaganda, vsaj ne prej, dokler ni za to zrela. In v ljudski šoli za to še prav gotovo ni zrela. — V petek je predaval učitelj poskusne šole Jože Pahor o obnašanju mladine in vzgoji. Predavanje je bilo polno prave humanosti in velike ljubezni do mladine. V soboto je predaval dr. VI. Schmidt o poklicni vzgoji. Kot vodja banovinske poklicne svetovalnice je prav strokovnjaško razpravljal o tem vprašanju.

Reforma šolstva na Češkoslovaškem

Težki udarci, ki so v zadnjem tromesečju preteklega leta tako hudo zadeli republiko CSR in ves češkoslovaški narod — rodijo v sedanji rekonvalescentni dobi tudi izpremembe v šolstvu. Reforma češkoslovaškega šolstva je v glavnem izražena v desetih točkah:

1. Šola naj izrazi vse prirojene sile narodne celote. To pomeni, naj se izvede izbor sposobnih ljudi za odgovorna mesta. Ta izbor naj se izvrši iz celokupne široke narodne zakladnice. Psihološko pa je ta zahteva formulirana tako, da se omogoči slehernemu učencu splošna in posebna izobrazba, ki naj temelji na njegovih individualnih fizičnih in psihičnih vrlinah. Socialna stran te zahteve pa zahteva, da se strokovna in višja izobrazba organizira tako, da se iz državnih ali drugih obveznih sredstev preskrbijo sredstva za izobrazbo onim učencem, ki jih starši zaradi revščine ne morejo vzdrževati.

Boj za gospodarsko konsolidacijo in stabilizacijo zmanjšane države si ne more dovoliti luksus s takimi študiranimi dijaki, ki bi kot nestrokovnjaki ne izvrševali točno svojih dolžnosti in bi tako brez potrebe zasedli gotovo število mest. Izbor zmernih ljudi ima svoj pomen že pri vzgoji na osnovnih in meščanskih šolah. Zato je treba že na tej stopnji v polni meri upoštevati individualnost vzgoje in pouka, upoštevati zanimanja učencev, diferenciacijo učne snovi in metode in dovršitev načina objektivne klasifikacije, psihološko-didaktične diagnoze in izbor učencev za višjo in strokovno izobrazbo.

2. Druga naloga nove češkoslovaške šole naj bo organizacijska enotnost šolskega sestava.

Enotna in dosledno notranje diferencirana naj bo češkoslovaška šola na vseh stopnjah.

Pri dosedanji pomanjkljivi šoli je učenec z dovršenim enajstim letom dolžan, da se odloči za svoj poklic, ki ga bo moral izvrševati vse življenje. In znani češki pedagogi, ki stremijo za reformo šolstva po opisanih zahtevah, stavijo naslednje vprašanje: Ali je v enajstem letu otrok tako zrel, da se more odločiti za kak poklic? Ali so v tej dobi njegove duševne zmožnosti že tako razvite, da pokaže svoje specialno zanimanje? In prav ta neracionalnost v izbiri poklica nudi celoti, t. j. državi nekvalificiranih ljudi, ki so v svojem poklicu dostikrat pravi slabihi. Nova češkoslovaška šola naj postavi svojo dobro vzgojeno mladino pred to težko vprašanje mnogo pozneje — najkasneje pa tedaj, ko je otrok pokazal svoje nagibe in prirojene zmožnosti. Ob taki priliki pa ne bo težko dobremu vzgojitelju skupno s starši določiti poklic bodočemu državljanu.

3. Nadaljno in obenem najvažnejše vprašanje reforme vzgoje je nujna potreba v izpremembi učnih predmetov. V stari šoli se je poučevala šolska mladina po nekaki predmetni metodi in se mnogokrat učila stvari, ki za življenje niso imele praktičnih vrednosti.

roda», 41 knjig in 9 knjig izrednih publikacij v skupni nakladi 1.101.300 izvodov.

Učiteljski pevski zbor Emil Adamič (UPZ), odsek sekcije JUU za dravsko banovino v Ljubljani, je bil ustanovljen v novembru 1925. V njem sodeluje 80 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije. Zbor si je zastavil nalogo: gojiti in širiti slovensko, jugoslovansko ter slovansko narodno in umetno pesem, pospeševati in širiti glasbeno kulturo sploh, delovati za povzdigo mladinskega petja, vzgajati učitelje - pevovodje ter sestaviti centralno knjižnico muzikalij v svrhu izobrazbe učiteljev - pevovodij.

V teku svojega obstoja je imel zbor nad 80 glasbenih prireditev doma in v tujini. Razen vsakoletnih koncertov v Ljubljani, je nastopil večkrat v Mariboru, Zagrebu in Beogradu ter v vseh večjih krajih Slovenije. Leta 1930. je imel koncertno turnejo po Češkoslovaški republik, leta 1931. turnejo po Vojvodini. Leta 1935. je obiskal Bolgarijo, leta 1936. je bil na krajši turneji po Prekmurju in Medimurju, a leta 1937. je obiskal Srbijo v znamenju proslave 25-letnice njenega osvobojenja. Zbor je priredil koncerte ob priliki večjih učiteljskih zborovanj (Kranj, Novo mesto, itd.) in skupščin (Zagreb), novembra meseca 1938. je priredil koncert v Mariboru v okviru proslave 20-letnice osvobojenja in zedinjenja, katero so priredila obmejna učiteljska društva. Učiteljski pevski zbor je izdal 2 glasbeni ediciji pod naslovom: »Mladinica in »Materinski dan«.

Skrb za izvenšolsko delo.

Upošteva se važno dejstvo, da mora učiteljstvo z isto vnašo kakor v šoli, prevzeti tudi izven šolske učilnice skrb za strokovno

Krona vsemu tednu pa je bila nedeljska akademija otrok, ki so s svojimi neprisiljenimi nastopi praktično dokazali to, o čemer so njihovi učitelji in vzgojitelji prek tedna teoretično razpravljali. Nabito polna ogromna telovadnica bežigradske šole je pričala o velikem zanimanju javnosti. Posamezne točke je bilo treba ponavljati, posebno nastope najmlajših. Posebnost akademije pa sta bila nastop IV. in III. razreda, ki sta s kratkimi prizorčki pokazala šolsko delo po sodobnih načelih. To je bila novost, ki bi jo bilo treba pokazati čim večkrat, saj je med starši vzbudila veliko zanimanja in odobravanja.

Delo bežigradske poskusne šole zasluži vse priznanje in le želeiti je, da bi se našlo tudi na podeželju mnogo posnemovalcev.

— o —

Zato je treba v novi šoli življenjskega celana: statistične podatke je nadomestiti z dinamičnimi, številna dejstva, pojme, imena, številčne ugotovitve in razkrojene detailje je potrebno združiti v večje enote, učno tvarino premisliti in ji dati uporabno gospodarsko podlago in jo obdelati tako, da bo življenjska. Zato naj bi namesto dosedanjega računstva prišla v šolo gospodarsko-računska vzgoja, namesto zemljepisja gospodarsko-kulturna geografija, namesto suhoparne zgodovine kulturna zgodovina, namesto risanja likovna vzgoja, namesto ročnih del tehnična vzgoja itd.

4. Kar se pa tiče moralne vzgoje je potrebno, da se v novi šoli v največji meri vzgaja značaj bodočega državljana. Tej vzgoji naj bi se posvečala največja skrb na vseh stopnjah, kajti le značajni državljan more vršiti značajna dela, dočim je neznačajnej le v breme in škodo narodu. Razen tega je vzgoja značaja vprašanje družine in ostalih izvenšolskih faktorjev.

S tem, da se vzgaja posameznik za naloge skupnosti, da se postavlja v odvisnost napram celoti in se mu vcepljajo dolžnosti napram ostalim, s tem mnogo pridobiva socialna vzgojna tendenca. K temu cilju naj vodi nova češkoslovaška šola po vzgojni strani, pa čeprav je težko priti do cilja, in vzgojiti vsakega posameznika za skupnost.

5. Pa tudi metode učiteljskega dela morajo biti izpremenjene. Češkoslovaška država bo za svoj obstoj potrebovala delavnih, samozvestnih, samostojnih, iniciativnih in po napredku hrepenečih državljanov. Kdo naj za-interesira za te državljanske kreposti doraščajočo mladino, ako ne šola? Samostojno delati, o delu premišljevat, znati si delo razporediti in organizirati, prenašati riziko svojih načrtov, ustvarjati, stavljati svoje delo v službo narodne celote, vsemu temu se morajo učenci priučiti. Zato je princip nove češkoslovaške šole samodelavnost, podjetnost in odgovornost. Problem vzgoje delovnega, podjetnega in za svoja dela odgovornega naroda, naj bo problem pedagogov in nove češkoslovaške šole.

6. Ako naj učitelj po omenjenih predpisih in principih vzgaja novi rod, ni dopustno, da sedi v učilnici 60 učenec, marveč je to število znižati na maksimalno 40. Le na ta način bo našel učitelj pravo pot do nežnih src, le tako bo spoznal dobre strani in slaba nagnjenja poverjene mu šolske mladine, le tako bo mogel vzgajati po principu samodelavnosti in odgovornosti ter ljubezni do narodne celote in le na ta način bo učitelj mogel vzgojiti svoji državi značajnega državljana.

7. Te globoke reforme češkoslovaškega šolstva pa se ne bodo dale izvesti brez temeljite reforme učiteljske izobrazbe. Sodobne razmere zahtevajo bolj kot kdaj prej ukinitve dosedanjih učiteljskih šol. Te šole vobče ne ustrezajo potrebam današnjih dni, kajti bodočemu učitelju je nujno potrebna temeljita strokovna izobrazba, ki jo pa tako orga-

in splošno izobrazbo ljudstva, je morala učiteljska organizacija posvečati v vseh dobah svojega obstanka veliko pozornost učiteljskemu izvenšolskemu delu. Treba je bilo to delo sistemizirati ter prožiti iz centralne svojim članom vso potrebno pomoč in moralno oporo.

Kljub temu, da je povzročalo prav to prizadevanje učiteljstvu in njegovi organizaciji največ razočaranj in ovir, ni smela organizacija pustiti v nemar ta bistven del učiteljskega dela.

Zato se je ustanovil takoj po zedinjenju v okviru organizacije poseben »prosvetni odsek«, ki se je pozneje preimenoval v »odsek za izvenšolsko delo učiteljstva«.

V teku let si je ta odsek nabral dragocenih izkušenj ter je stopal čedalje bolj smotrno k izpolnitvi in konkretizaciji programa za prosvetno delo učiteljstva izven šole.

Iz prvih splošnih obrisov je prešel ta odsek k izgotovitvi načelnih smernic za izobraževalno in organizatorično delo na slovenskem podeželju ter osnoval na tej podlagi »Klub prijateljev vaše kulture«.

Temu programu se je priključil v zadnjih dveh letih še sociološki študij otroške okolice in psihološko proučevanje našega otroka v tej zvezi. Tako izpolnjen odsek deluje že dve leti v okviru učiteljske organizacije pod imenom »Učiteljski pokret«.

Že dolgo prej ustanovljeno glasilo za učiteljsko izvenšolsko delo »Prosveta«, ki izhaja kot priloga »Učiteljskemu tovarišu«, je posvečeno v zadnjih letih izključno temu smotru in beleži v tem pogledu že prav zadovoljive uspehe.

nizirane učiteljske šole kandidatom ne morejo nuditi. Zato je vzgajati bodoči učiteljski naraščaj na pedagoških akademijah, ki morajo imeti značaj visokih šol.

8. K vsoti teženj glede reforme češkoslovaške šole spada tudi zahteva po radikalnem poenostavljenju celokupne šolske administracije. Šolska administracija je tu namreč zelo papirnata in časa šolskim organom mnogo dragocenega časa, ki naj bi se vnaprej bolje uporabil za delo v učilnici.

Splošne vesti

PRIJAVE ZA UČITELJSKO ZBOROVANJE DNE 11. MARCA 1939. V LJUBLJANI

Doslej so prijavila svojo udeležbo naslednja JUU — sreska društva (v oklepajih so društveni predstavniki za meddruštveni odbor):

1. Ljubljana - mesto (tov. Vek. Mlekuž).
2. Ljubljana - vzhodni del (tov. Kosin Mirko).
3. Ljubljana - zahodni del (tov. Vrhovec Stanko).
4. Škofja Loka (tov. Vojteh Debeljak).
5. Kamnik (tov. Josip Napokoj).
6. Logatec (tov. Doljak Valentin).
7. Kranj (tov. Kus Viljem).
8. Litija (tov. Jože Zupančič).
9. Laško (tov. Mahkota).

Sestanek meddruštvenega odbora bo v ponedeljek, 20. t. m., ob 16. uri na sekciji JUU v Ljubljani, kjer se bo razpravljalo o definitivnem programu.

JUU — sresko društvo Litija

ZADRUGA PEDAGOŠKI TISK V MARIBORU.

Naročilnice za Ledinekovo razpravo »Moj oddelek« so bile poslane na vse šole v Sloveniji. Tovariše in tovarišice naprošamo, naj se v čim večjem številu poslužijo prednaročilne ugodnosti. Število prednaročnikov bo za nas važno radi določitve višine naklade.

Kdor je pripravljen prevzeti poverništvo za Pedagoški tisk, naj vpiše poleg svojega podpisa v rubriko za opombe »Poverjenik«.

Tovariše in tovarišice ponovno prosimo, da odpošljejo naročilnice najkasneje 20. t. m., tako da bodo zbrane vsaj do 25. t. m. pri tajniku v Vuzenici.

Odbor.

— Učitelji! V začetku marca izide Ledinekova razprava »Moj oddelek«. Ocenjevalci so se o delu najugodnejše izrazili. Tako pravi tov. Hudales: »V ostalem pa moram priznati, da me je material, ki je tu obdelan, naravnost navdušil...!« Še krepkeje je povedal tovariš Vranc: »Če sprejme delo zadruga Pedagoški tisk, se sme pričakovati velik odziv naročnikov. Delo je potrebno vsakemu učitelju!« Že objava kazala bo mogla vzbuditi zanimanje za delo, kakršnega doslej še nismo imeli! — Zato naj ne bo na slovenskih tleh učitelja, ki si ne bi oskrbel Ledinekove razprave »Moj oddelek«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

— I »Slovenski učitelj«, pedagoška revija in glasilo Slomškove družbe v Ljubljani, pri-naša v svoji 1. številki letnika 1939. poročilo obnega zboru podružnice Slomškove družbe v Ptuj. Iz tega poročila posnemamo tudi sledeče: »To podružnico sta ustanovljala tovariša Ambrožij Rusjan, bivši šolski upravitelj v Ptuj in sedanji okrajni šolski nadzornik v Celju, ter Rafael Zazula, okrajni šolski nadzornik v Ptuj, ravno eno leto. Njuno delo je bilo jako težavno, ker učiteljstvu še vedno toliko manjka splošne naobrazbe, da se ne more osvoboditi puhlih fraz naprednjakarstva in se lovi v temi brez jasnih pogledov... Vsa težavnost našega položaja je v

Organizacija pa se je tudi mnogo prizadevala, da usposobi čim več učiteljev za gospodarsko delo med ljudstvom. Zato je organizirala za učiteljstvo več zadrugno-knjigovodskih tečajev. Tečaji so se vršili o počitnicah v letih 1929., 1931., 1932., 1933. Leta 1937. pa je priredila tak tečaj tudi za brezposelne učiteljske abituriente. Udeležba učiteljev na naštetih tečajih je znašala: 20, 38, 40, 31, 37. Skupaj je usposobila za delo pri zadrugah 166 učiteljev.

Socialno in gospodarsko delo.

Pomožna akcija za revne otroke. V letu 1936. je ustanovila učiteljska organizacija »odsek učiteljic«, ki si je nadel za eno svojih glavnih nalog skrb za zbiranje prispevkov za revne otroke v Sloveniji, zlasti v obmejnih krajih. V letu 1938. je organiziral odsek v okviru PRK široko pomožno akcijo v korist revnim obmejnim šolam. Poleg velikega socialnega pomena je to delo važno tudi v vzgojnem pogledu: vzbuja in utrjuje narodno zavest in čut skupnosti.

Za socialno in gospodarsko okrepitev učiteljstva je ustanovljenih več socialnih in gospodarskih naprav. »Učiteljska samopomoč«, posmrtnina podporna ustanova, izplačuje po smrti svojih članov njegovim svojcem tolikokrat po 5 din, kolikor ima članov. Ustanovljena je bila leta 1898. Članov ima 2640, posmrtnina znaša 13.200 din. »Samopomoč učiteljskih otrok« deluje na isti osnovi kakor »Učiteljska samopomoč«, le da izplačuje zavarovancem ob polnoletnosti odpravnino, v primeru zavarovanceve smrti pa njegovim svojcem posmrtnino. Višina podpornine dosega sedaj 2600 din. »Učiteljski dom v Ljub-

9. Poizkusne šole naj obstajajo še nadalje, vendar pa naj država nudi tej eksperimentalni pedagogiki več pažnje. Pri teh šolah naj se osnujejo posebne stanice za pospeševanje kmetijstva in stanice za pospeševanje obrti in industrije.

10. Končna zahteva češkoslovaške nove šole naj bo ta, da se loči šolska uprava od politične. Osamosvojitve šolske uprave pomeni poenostavljenje šolske administracije, kakor tudi hitrejša šolsko uradno poslovanje.

AKCIJA JUU ZA ČEŠKOSLOVAŠKE UČITELJE

Seznam nadaljnjih prispevkov:

Jugoslovensko učiteljsko udruženje, centrala Beograd	din 2.000,—
Učiteljsko društvo Radovljica	„ 99,—
Učiteljsko društvo Bjelovar	„ 200,—
Učiteljsko društvo Užice	„ 344,—
Učiteljsko društvo Vukovar	„ 293,—
Učiteljsko društvo Kolašin	„ 384,—
Učiteljsko društvo Ljutomer	„ 100,—
Učiteljsko društvo Šoštanj	„ 200,—
Učitelj(ce) šole »Svetega Save«, Bitolj	„ 65,—
Učiteljski zbor šole Kralja Petra I., Indija	„ 50,—

Vsega din 3.735,—

Prej zbrano in objavljeno „ 8.912,50

Skupaj din 12.647,50

Prosimo, da tudi ostala učiteljska društva pohitijo s prispevki.

Uprava.

— Šolskim upraviteljem! Ker so krediti za knjižnice že izčrpani in, da boste mogli naročiti Ledinekovo razpravo »Moj oddelek« tudi za tamkajšnje knjižnice, vam sporočamo, da bo zadruga Pedagoški tisk v Mariboru samo pri tem naročilu izjemoma počakala na plačilo do jeseni.

— Sporočam, da s tov. Lampičem sestavlja Prvo knjigo za uporabo pri pouku branja po globalni metodi. Do jeseni bo že na razpolago, če se javi nekaj tovarišev(-ic), ki bi poučevali v smislu te metode. Prosim, javite mi, kdor bi to metodo preizkušal. Sestali se bomo in se o vsem pogovorili. Glob. metoda je za otroke najbolj primerna in poučevanje po nji lahko. Poizkusite. Sočasno prosim, naročite mojo brošuro, da krijem vsaj polovico dolžnega zneska. Leo Pibrovce — Jesenice.

Osebne zadeve

— i Upokojeni so: Avrelija Hrastnik v Gor. Logatec, Marija Sadar - Kleinmayr v Ljubljani, Marija Stare v Želimljah, Evgen Nagy v Domanjševcih v Prekmurju.

tem, da je učiteljstvo odtujeno slovensko katoliški miselnosti in brezcižno tava v meglenem tovarištvu in naprednosti, ki pa je brez vsebine. Izredno važna je svetovno nazorska opredeljenost učiteljstva, ki ni le za sebe siljena reševati tega vprašanja, ampak je pri svoji vzgojiteljski funkciji primorana v prvi vrsti biti na jasnem v tem pogledu. Dandanes se mnogo govori in piše o strnjjenosti pouka. Jaz sem mnenja, da je v prvi vrsti potrebna strnjjenost v vzgoji. In ker je ta strnjjenost po današnjem stanju stvari možna samo v dveh smereh, v materialističnem in krščanskem svetovnem nazoru, je nujno, da je sleherni učitelj najprej in predvsem sam zase strnjen

ljani» in »Učiteljski dom v Mariboru« sta internata za srednješolske dijake, prednost imajo učiteljski otroci. Prvi je otvoren leta 1935., drugi pa leta 1932. »Učiteljski zdravilski dom« v Rogaški Slatini služi za okrepitev in oddih bolnim in okrevajočim učiteljem, sprejema tudi goste. »Dom učiteljic v Ljubljani« zbira še sredstva za svojo stavbo. V domu bi bila stanovanja za upokojene učiteljice, pripravljen pa bi bila v njem tudi primerna prenočišča za članice. »Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta« in »Celjska kreditna zadruga« sta dva učiteljska denarna zavoda, ki pomagata učiteljem v potrebi s posojili za zmerne obresti. »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani ima svojo knjigarno v Ljubljani in podružnico v Mariboru, svojo knjigovodnico in izdelovalnico svetlopisnega papirja. V učiteljskih rokah je od leta 1906. Je ena največjih slovenskih tiskaren. Njena naloga je z dobičkom pomagati socialnim učiteljskim ustanovam. Vse te ustanove poslujejo danes kot samostojne zadruge. Leta 1932. je bilo ustanovljeno »Društvo za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju«, ki zbira sredstva za postavitev zgradbe. Parcelo že ima. Dom ima za cilj, služiti bolnemu in oslabelemu učiteljstvu za okrepitev.

Za uravnavanje dela vseh naštetih gospodarskih in socialnih ustanov obstoja pri sekciji JUU poseben odsek »Gospodarski svet«.

Slovenska učiteljska organizacija vrši že desetletja nad vse važno delo v korist slovenske šole, slovenskega naroda in učiteljskega stanu.

in cel mož. Potreba po izoblikovanju te strnjnosti je tisti raison d'être, ki upravičuje obstoj Slovaške družbe in njenih podružnic... Nam tudi ni dana ista predprava, da bi smeli zborovati ob šolskih dnevih, ker smo pač bili takrat, ko se je delal naš uradniški zakon, državljani drugega reda...»

—I »Nova vlada ne bo ostala na pol pota«. Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« z dne 12. februarja tudi sledeče: politični krogi so z največjim odobravanjem sprejeli prvi ukrep Cvetkovičeve vlade, ki je naročil vsem podrejenim organom, da se morajo ustaviti vsa napovedana preganjanja in morebitni odpusti uradništva, ki je pri decembrskih volitvah delalo za dr. Mačka. Ta ukrep je bil vsekakor najbolje sprejet v hrvaških krajih. Prvi ukrepi nove vlade jasno napovedujejo, da je nova Cvetkovičeva vlada krepko odločena na vso moč nadaljevati započeto delo ter da pri tem ne bo ostala na pol poti, še manj pa, da bi ponavljala napake svojih predhodnikov.

—I »Vzgojne ovire in napake sedanjega časa« in »Kaj dela in hoče sodobna šola« sta naslova obširnih poročil priobčenih v »Slovenskem narodu« od 8. in 10. februarja o tednu roditeljskih večerov poskusne šole za Bežigradu.

—I »Jutro« z dne 11. februarja prinaša pod naslovom »O vzgoji narodne zavesti« daljše poročilo o predavanju prof. Sava Čermelja, ki ga je imel na roditeljskem sestanku bežigradske šole, med drugim: »Predavatelj je nato na posameznih zgodovinskih primerih iz preteklosti in sedanjega časa posredno prikazal poslušalcem, kaj je prav za prav bistvo narodne zavesti, katero zasleduje narodnostna vzgoja. Glede te vzgoje moramo biti iz sra hvaležni predvsem našemu učiteljstvu, ki je na svojem mestu in se pri izvajanju te velike naloge in dolžnosti ne ustraši niti žrtve, če je treba. Vso svojo skrb posveča generaciji iz povojne šole, da bi se otrešala vseh spon, ki nas še vežejo na preteklost. Nova generacija je določena, da prinese čist narodnostni duh v naš narod, da utrdi zavest svobode in samostojnosti narodne države. To je tista zavest, na katero prejšnji rod zvečine ni bil pripravljen. Toda prav pri tem delu nalevata učitelji na težke ovire: kaj pomaga vse njegovo prizadevanje, če nepredvidne opazke ali članki in spisi, na katere naleti otrok izven šole, uničujejo njegovo delo? Nepremišljena beseda, ki je morda samo izraz trenutnega nerazpoloženja ali razočaranja, more v mladi duši izzvati dvom v učiteljevo besedo in ta dvom se ne ustavi le pri predmetu, temveč onemogoča sploh vsako vzgojo. Rod pa, ki tako dorašča, ne bo le brez prave narodne zavesti, ampak bo tudi brez značaja.«

—I Pod naslovom »Kaj pravite?« prinaša »Slovenec« z dne 11. februarja sledeče: Na neki ljubljanski šoli so ta teden predavanja za starše šolobveznih otrok tistega okraja. Do srede tedna je šlo vse lepo v redu, zato pa je tembolj v četrtek iznenadilo številno poslušalstvo — skoraj same matere —, ko je slišalo namesto narodnostne vzgoje politični govor. Odgovorni voditelj predavanja je angažiral nekega nevezgostitelja, ki je predaval o vzgoji. Oba sta našla sodelavca v nekem debaterju iz neposredne bližine, ki naj bi pomagal ustvariti potrebno štimungo. Kakšne vrste predavanje je to bilo, se ne razvdi samo iz osebe predavatelja, ki je notoričen »narodni naprednjak«, ampak tudi iz predavanja samega, ki je obravnavalo tudi naš režim, češ, da ne skrbi za invalide in dobrovoljce. Vprašam sedaj: 1. S čigavim pooblastilom se ta gospod poteguje za invalide in dobrovoljce? 2. Jeli sam invalid ali dobrovoljec? 3. Jeli kdaj v preteklih 20 letih vprašal odgovorne voditelje, kaj so že napravili za invalide in dobrovoljce? Sicer pa na predavanja pedagoških tednov ne spadajo nobena politična vprašanja bodisi neposredno, bodisi posredno, ker za to so poklicani drugi činitelji, nikakor pa ne šola. To je tembolj obsodbe vredno, ker je bil ta pedagoški večer očividno aranžiran z namenom, da gotovi ljudje dajo duška svojim političnim čustvom. Nam staršem in otrokom pa politični nazorov in čustev kogar koli ni nič mar in prosimo, da bi pedagoški večeri služili za to, za kar so namenjeni. Najbolje bi pa, mislim, bilo, če bi se vzgojni tečajji prirejali za gospode, ki ne vedo, da deca potrebuje vsega bolj za svoj duševni in moralni napredek, kakor politike, posebno če je taka, kakor je pri srcu nekaterim.

—I »Važni ukrepi za povzdigo sadjarstva«. V tem članku prinaša »Domovina« z dne 9. februarja tudi: »Sadjarstvo postaja važna panoga našega kmetijskega gospodarstva, in to po veliki zaslugi našega učiteljstva, ki že dolga desetletja deluje na tem področju. Vsaka šola je še nedavno imela šolski vrt, na katerem je dobil učenec nazorni pouk o cepljenju, sajenju, gnojenju in oskrbovanju sadnega drevja. Žal so v zadnjih desetletjih izginili številni šolski vrtovi. Vse prizadevanje poklicanih činiteljev mora stremeti za tem, da se vrnejo našim šolam šolski vrtovi in na novo ustanovijo, kjer jih doslej ni bilo. Učiteljstvo je zbudilo smisel za sadjarstvo v našem narodu in položilo tako osnovo za razvoj drevesnic, ki skrbijo za prikladen sadni naraščaj po nizki ceni.«

—I Pomanjkanje učnih moči. Na osnovni šoli na Pragerskem bi bila potrebna vsaj še ena učna moč. Šola ima štiri razrede, katere pa poučujeta le en učitelj in ena učiteljica, ki sta oba ves dan prežeposlena. Čudno je, da ne dajo vsaj eno pomožno moč, ki bi zastopala oba odsotna, ki sta že precej časa bolna. »Večernik«, 7. februarja.

Učiteljski pravnik

—§ Vrnitev odtegljajev — 360 din vplačanih za »Zvezo nabavljajnih zadrug v Beogradu«. V zadnji številki »Učit. tovariša« smo priobčili pod gornjim naslovom na tem mestu navodilo glede zahtevka za vrnitev odtegnjenega zneska. Ti zneski (36 obrokov po 10 din) so se pričeli odtegovati od 1. julija 1928, dalje vsem aktivnim in upokojenim državnim uslužbencem, zato so upravičeni pravni nasledniki do povračila odtegljajev po uslužbencih, umrlih po 1. juliju 1928.

Učiteljska tiskarna

—t Zakaj si ne naročite zgodovinskih in zemljepisnih sličic? Zakaj si ne olajšate šolskega dela? S sličicami boste dosegli, da bo zgodovinski in zemljepisni pouk zanimiv. Naročite in poskusite, kar bi morali že davno napraviti, ne bo Vam žal. Uspeh bo boljši!

—t Šolskim upraviteljem v Ljubljani in ljubljanske okolice priporočamo zemljevid Ljubljane in ljubljanske okolice. Zemljevid ne sme manjkati v nobeni šoli.

—t Priprava učencev za vstop na gimnazijo se bliža. Priporočamo dr. Pavla Kozine in Ljudevita Mlakarja: Slovnica in računska snov za sprejemni izpit v srednjo šolo.

Mladinska matica

— Mladinska matica je odkupila sledeče rokopise: »Iz starih in novih časov« od Vlada Klemenčiča, »Dij« od Frana Roša, »Mama, kruha« od Oskarja Hudalesa, »Pisane izprehode« od Anice Černejeve, slikanico »Dedek Miha« od Radovana in Marte Klopčiča in »Nergo« od Josipa Ribičiča. Zanimivo je, da so vsi letošnji nagrajenci iz lepe Štajerske. Tudi avtorja slikanice Marta in Radovan Klopčič sta iz Maribora. Pa še to je zanimivo, da so vsi avtorji učitelji ali profesorji.

—mm Slikanica »Dedek Miha«, ki sta jo izdelala Marta in Radovan Klopčič, izide v krasni izdaji v večbarvnem tisku za veliko noč. Besedilo je priredila Anica Černeja. Opozorjamo že sedaj na to lepo knjigo.

—mm V letošnjih rednih izdajah izidejo sledeče knjige: Tone Seliskar: »Janko in Metka« z ilustracijami Draga Vidmarja, Fran Roš: »Dija« z barvnimi ilustracijami Ksenije Prunkove in Vlado Klemenčič: »Iz starih in novih časov« z ilustracijami Hinka Smrekarja. Prva knjiga je lepa socialna mladinska povest, ki izide istočasno tudi v hrvaškem prevodu, druga je pristrana zgodbica, ob kateri bodo uživali naši najmlajši, tretja pa je zbirka zgodovinskih črtic, ki bo imenitna pomožna knjiga za zgodovino, sestavljena po sodobnih načelih. S to knjigo bo posebno ustrezno učiteljstvu. Vložena bo tudi posebna prošnja na ministrstvo, da se bo smela knjiga uporabljati kot pomožna učna knjiga.

—mm Mladinska matica se udeleži razstave jugoslovenske knjige, ki se bo vršila aprila meseca v Sofiji.

—mm Še vedno imamo v zalogi 3. zvezek Cicibanove knjižnice po 1,50 za izvod. To je knjižica, primerna za otroke prvih razredov.

—mm Četrti zvezek Cicibanove knjižnice izide v kratkem s pomladansko vsebino. Knjižica, ki bo bogato ilustrirana, uredi Fran Roš. Rezervirajte si potrebno število izvodov.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Opozorilo. Prosimo članstvo, posebno alte in tenorje, ki še niso poslali svojih izjav za odtegljaje v turnejski fond, da store to čimprej, ker jih tajništvo nujno potrebuje. Tajništvo.

—pev. Prihodnji pevski tečaj se bo vršil 24., 25. in 26. marca t. l. v Ljubljani v prostoru, ki ga bomo pravočasno objavili.

Šolski radio

—t XIX. Torek, 21. februarja: V pustni noči; igrice. Spisal Josip Ribičič. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti. Vodi g. Mirko Demšar. II.—III.

—t Petek, 24. februarja: Korsika in Tunis; g. Viktor Pirnat, Domovina velikega Napoleona, francoski otok Korzika, in dozdnevno samostojni afriški Tunis, država pod francoskim pokroviteljstvom, sta pred kratkim postala predmet svetovnega zanimanja. Obe za nas v mnogočem čudoviti deželi bosta v obliki improvizirane reportaže in razgovora prikazani mladini. Predhodno opozorilo na njun položaj in pomen v Sredozemlju potrebno. Tudi zemljevid naj ne manjka. (Avtor reportaže je obe deželi prepotoval.) II.—III.

—t V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 19. februarja, ob 17. uri predaval g. inž. Fran Mežan: Hlevski gnoj in gnojnica — temelji modernega gospodarstva.

Štanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—iz Brzojavne pozdrave in izraze solidarnosti izvršnemu odboru JUU, odnosno predsedniku Ivanu Dimniku je poslalo: Učiteljstvo viškega sreza; Učiteljstvo sreza Bosanska Krupa; Učiteljstvo bosiljgrskega sreza; Učiteljstvo iz Kumanova in žegligovskega sreza.

Iz društev

— V POROČILU JUU — SRESKEGA DRUŠTVA PTUJ o zborovanju 12. decembra sta med naštetimi slovenskimi pedagogi pomotoma izpadli imeni dveh naših vodilnih pedagogov univ. prof. dr. Ozvalda in prof. Siliha. Upamo, da so to napako čitatelji poročila sami popravili, vendar opozarjamo nanjo in jo s tem popravljamo.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-LEVI BREG je zborovalo 21. jan. t. l. v krčevinski šoli. Od 90 članov navzočih 76, t. j. 85 %, od 14 odsotnih se jih je 9 opravičilo.

Ob otvoritvi se je tov. predsednik spomnil 20 letnice smrti Ivana Cankarja in dne 15. jan. t. l. umrlega župnika v St. Ilju v Sl. g., znanega obmejnega borca in za složno narodno-obrambno delo vnetega narodnjaka gosp. Evalda Vračka. Obama so zborovalci v spomin zaklicali trikratni slava! Ob navdušenem pritrjevanju zborovalcev je ugotovil, da izhaja iz naših vrst naš iskreni tovariš, naš prejšnji sreski, sedaj novoimenovani banovinski šolski nadzornik g. Ferdo Bobič, ki pozna in bo zato tembolj upošteval potrebe in težnje ljudskega šolstva in učiteljstva, predvsem obmejnega, zato mu k temu imenovanju čestitamo. Pozival je baš ob teh časih borbe JUU za naše gmočno in pravno izboljšanje, za naše človekoljubne ustanove k štanovski slogi.

Po objavi najvažnejših dopisov in situacijskega poročila so bili izbrani za poverjenike: za Mladinsko matico tov. Pur Ivan, za UT tov. Andrejčič Ivan in za UD v Mariboru poleg tov. predsednika še tov. Fürstova. Po priobčitvi glavnih točk iz predlogov JUU za fin. zakon so bili sprejeti še sledeči dodatni predlogi, ki jih blagovoli naša sekcija dostavi v nadaljnje poslovanje centrali JUU:

1. Narodnostne in krajevne razmere stavijo na učiteljstvo v obmejnih krajih posebno težke naloge, zato naj bo deležno v smislu § 82. zak. o nar. šolah predvidenih nagrad in sicer v obliki splošnih doklad k plači.

2. Učiteljstvu onih banovin, v katerih se predpisuje nošenje posebnih oblačil v šoli, naj se prizna poseben prispevek za nabavo in ohranitev teh oblačil.

3. Učenci obmejnih ali narodnostno ogroženih in gospodarsko ter socialno slabo situiranih pokrajin naj ob prispevku države in banovine uživajo brezplačno, vsaj pa znatno cenejšo dobavo vseh šol. potrebnih iz državnih in banovinskih zalog, istotako šole in šolske občine za svoje potreščine.

4. Učitelji-pripravniki čisto čakajo leta in leta na postavitve v IX. skupino, zato naj se postavijo vanjo takoj po dosegu zadevnih pogojev.

Blagajnik tov. Košutnik je pozival glasom svoječasne sklepa poverjenike (šol. upravitelje) na šolah k rednemu nakazovanju članarine za učiteljstvo — članstvo posameznih šol. Učiteljstvo tega sreza visoko ceni oblastveni načrt za ustanovitev šolskega muzeja v Ljubljani, prosi pa sekcijo za posredovanje, da se tak muzej za šole bivše mariborske oblasti ustanovi v Mariboru.

Tov. predsednik poroča o zadnji seji obmejnološkega odbora in seji meddruštvenega narodnoobrambnega odbora, kjer se je sklepalo o delovnem načrtu in o tem, da bo naslednj organizirala in vodila akcijo obmejnih božičnic le velezaslužna CMD ob strnjnem sodelovanju ostalih ustanov. Podrobnosti navedenega odsekega in odborovega dela so — interna zadeva!

Predsednikovo predavanje »Spoznava šol. novince iz predšolske dobe« je bilo pripravljeno, a preloženo, ter je o elementarnem razrednem delu podala vsestransko zanimivo, temeljito in nazorno demonstrirano poročilo tov. Vizerjeva iz Maribora. Sledila je stvarna in nenavadno živahna debata, predvsem za in proti veliki tiskarnici ter so vanjo posegli tovariši: nadz. Močnik, Andrejčič, Horvat, Babnik, Habermutova, Lapajnetova, Šardoč, Vauda i. dr. Sklep: prihodnji sledi poročilo koreferenta ter na predlog tov. nadz. Močnika tudi predavanje inž. Miklavčiča o pogozdovanju. Zborovali bomo 4. ali 11. marca. Vauda Mirko, preds. Rečnik Ivanka, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-DEŠNI BREG je zborovalo dne 11. februarja v Mariboru. Navzočih je bilo 94 članov, t. j. 83 %.

I. Situacijsko poročilo in dopisi: Preds. tov. Petrovič je prikazal položaj v organizaciji in delu, ki je bilo izvršeno. Tov. Vranc je poročal o programu novega odseka pri sekciji (Ped. literarni odsek), tov. Ledinek pa je podal poročilo o US. Pri čitanju dopisov se je razvil krajši razgovor o napredovanju učiteljev in o prevedbi kontraktualcev. Nadzornik g. Senica je priporočal učiteljstvu, da se udeležuje diskusijskih večerov Pedagoške centrale v Mariboru, ki se vrše vsako drugo soboto ob 16. uri na učiteljski šoli. Namesto članarine PC se bo nakazal enkratni znesek 300 din.

II. Tov. Kašpar je podal precej obsežen, a zanimiv referat o glavni skupščini v Zagrebu. Prikazal je v drastični obliki posamezne podrobnosti tega zgodovinskega zbora tako, da je članstvo šele sedaj dobilo pravo sliko o tej skupščini in je spoznalo vse sile, ki delujejo na rušenje naše štanovske organizacije. Posebej se je pomudil pri predavanju prof. dr. Cajkoveca o reorganizaciji naše šole ter je izrazil željo, da bi morda priloga »Prosvete« prinesla izveček tega predavanja.

III. Kot nekaj zaključek dvoletnega ciklusa predavanj o gospodarskem, družabnem in mladinoslovnem proučevanju našega otroka je predaval univ. prof. dr. Gosar o vprašanju nove družbe in šole. G. predavatelj je orisal najprej bistvo družabnega razvoja, potem je prikazal naše tipične slovenske prilike in vso pisano problematiko našega življenja. Ob koncu je v svojstveni obliki pokazal naloge šole in učiteljstva v preoblikovanju naše slovenske družabne strukture. Postavil je zahtevo v preorientaciji prosvetnega dela v pravcu poznavanja osnov socialno-ekonomskega dogajanja v življenju naroda in v poznavanju krajevnih prilik in v podpiranju — izobraževalno in vzgojno — zdravega in pravičnega družabnega razvoja. Svoje predavanje je zaključil: »Tako delo bo utrdilo učiteljstvu pozicijo med ljudstvom ter bo učitelj postal najvažnejši inteligenčni faktor pri nas.« V razgovoru, ki so se ga udeležili tov.: Vranc, Kopriva, Podgornik, Kontler in Ledinek, se je pokazalo, da del učiteljstva že pravilno pojmuje pravo prosvetno delo, da pa je potrebno še mnogo študija, posebno študija socioloških in ekonomskih vprašanj. Vsaka knjižnica (šolska) naj bi imela vsa naša tozadna dela, nikjer pa naj bi ne manjkalo temeljnih del g. predavatelja. Izrečena je bila tudi misel, da se naš bodoči učni načrt ne bo smel prikrejati le po eni ali dveh komponentah slovenskega življenja, temveč bo mogel biti — če bo hotel biti dober in ustrezajoč — rezultat celotnega slovenskega kulturnega in gospodarskega prizadevanja.

Iz izjav zborovalcev je bilo posneti, da so bili s tem zborovanjem izredno zadovoljni in si žele več takih. Prihodnje zborovanje bo 4. marca v Studencih.

Petrovič Simon, preds. Ledinek Miloš, taj.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - OKOLICA, VZHODNI DEL je zborovalo dne 6. februarja 1939. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Navzočih 54 članov, t. j. 63 %.

Predsednik tov. Kosin je po pozdravu podal situacijsko poročilo. Med drugim je poudaril, da je »Samopomoč« v veliki nevarnosti zaradi novega pravilnika, in so storjeni vsi ukrepi, da se zagotovi njen nadaljnji obstoj, vendar pa uspehi še niso znani. Predlogi za finančni zakon so bili tiskani v »Učit. tovarišu« in so zato znani vsem. Poročal je tudi o sestanku poverjenikov za gospodarski dvig Učiteljske tiskarne ter zelo priporočal pristop zadružnikov, saj je omogočeno odplačevati deleže že po 10 din mesečno.

Tov. blagajničarka je poročala, da plačujejo večinoma vsi člani članarino v redu, razen ene šole, ki še nima svojega poverjenika.

Tov. Završanova pa je podala poročilo o uspehu akcije za pomoč revnim obmejnim otrokom. Dasiravno ji manjkajo poročila še iz mnogih krajev, je že sedaj razvidno, da je akcija dosegla svoj lepi namen v polni meri.

Nato je predavala tov. ga. J. Likarjeva o temi: »Moje potovanje po Italiji in Libiji«. Zelo skrbno in zanimivo sestavljeno predavanje so spremljale skioptične slike in smo zato pozorno sledili gospej predavateljici ter v duhu doživljali vse zanimivosti in lepote opisanih krajev. Za lepo predavanje je žela predavateljica priznanje in zahvalo vseh navzočih.

Kosin, predsednik. Franjo Čuk, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k »Živi izviri«, Matičičev zgodovinski roman, je vsekakor izredna novost v našem slovstvu, tako po vsebini kakor tudi po slogu in lapidarnem jeziku. Prav spričo te svoje bogate originalnosti je bila knjiga odlikovana s prvo banovinsko literarno nagrado, ki so ji jo prisodili naši najboljši literarni kritiki. Knjigo našemu učiteljstvu toplo priporočamo. Dobi se po knjigarnah in pri založniku (Ljubljana, Marmontova 11) tudi na obroke. Vezana 96 dinarjev.

LOJZE PRIMOŽIČ, učitelj v Vavti vasi, naznanja v svojem in v imenu soproge Alme in otrok Vlaste in Jožice, da je umrla in odšla med nebeške krilatce naša zlata

JASNICA

v 7. letu starosti dne 8. februarja, pokopali pa smo jo 10. februarja ob 16. uri na pokopališču v Vavti vasi. To našo neizmerno bol sporočamo svojim sorodnikom, prijateljem in znancem. Obenem se zahvaljujemo vsem, ki so jo sprejeli, ji darovali vence in nas tolažili ob težkih dneh. Posebna zahvala učiteljskemu zboru in učencem v Vavti vasi in Sokolu v Straži.

V Straži dne 11. februarja 1939. Zalujoči ostali.